

P. Csiszér Elek OFM tartományfőnök levele a marosvásárhelyi házfőnöknek

URBÁN JÁNOS, FR. ERIK OFM

Babeş–Bolyai Tudományegyetem – Vallás, Kultúra,
Társadalom Doktori Iskola, Kolozsvár (RO)
ioan.urban@ubbcluj.ro

Title: Letter of P. Csiszér Elek OFM Minister Provincial to the Guardian of Marosvásárhely

Abstract: The reform initiative of the Transylvanian Franciscan Order dates back to 1879, the year of the ordination of our fellow monk Elek Csiszér. While experiencing the inner, loose monastic life, he asked for permission to go to a more austere community. He did not receive permission, but he did gain permission to live a more austere life. Along with some of his fellow friars, he began a reform. The reform was not implemented in one year – it is recorded that it took almost two decades to put the reform that involved the ministry of four provincials into practice. Prayer, the wearing of the habitus, fasting, money management and community life were common themes in the circulars.

Keywords: Franciscan Order; reform; community; circular; problem.

Az Erdélyi Ferences Rendtartomány reformkezdeményezése 1879-ig nyúlik vissza, ugyanis ebben az évben szentelték pappá Csiszér Elek rendtársunkat, aki tapasztalva a belső, meglazult szerzetesi életet, egy szigorúbb közösségbe való belépéshez kérte előljárói engedélyét. Válaszul nem elbocsátási engedélyt, hanem biztatást kapott arra, hogy 1884-ben a mikházi kolostort kijelölve

számukra – két másik rendtársával – a rend eredeti előírásainak megfelelően éljenek, ez azonban 1886-ban gyorsan beszüntetésre került.¹ 1889-ben a visitator generális felkarolta az ügyet, és a soron következő rendtartományi káptalan a vajdahunyadi kolostort nevezte ki nemcsak a reformot élni kívánók, hanem a novíciusok és a teológusok számára is.² A kezdeményezés előjárója és a teológusok tanára P. László Polikárp, a házfőnök P. Dávid Antal, míg a novíciusok magisztere P. Csiszér Elek volt. A feljegyzés szerint a reformisták száma nagyon lassan növekedett, az érdeklődő fiataloknak a szigorú életforma nem volt vonzó, valamint az úgynevezett „fekete barátok” sem ennek az életformának a népszerűsítéséről voltak nevezetesek.³ Lényeges megjegyezni, hogy a kezdeményezés igencsak nagy lendületet és mondhatni visszafordíthatatlan támogatást kapott azáltal, hogy XIII. Leó pápa 1897. október 4-én kiadott *Felicitate quadam* elnevezésű bullájával egyesítette a ferences nagycsaládot Ordo Fratrum Minorum fogalom alatt.⁴ Erdély esetében, akik az egyesítést nem fogadták el, a meglévő előjárókat beosztásukból a vizitátor felmentette, helyükbe pedig nevezetesen a három reformista kezdeményező és időközben hozzájuk csatlakozó P. Imre Márk lett kinevezve rendtartományi előjáróknak (provinciális, definitorok).⁵ A reform tényleges végrehajtása természetesen nem egyik évről vagy egyik káptalantól a másikra történt. A feljegyzések szerint majd két évtizedre volt szükség a megkezdett reform gyakorlatba ültetésére, ami négy tartományfőnök szolgálatát foglalta magába.⁶

¹ György József: A ferencrendiek élete és működése Erdélyben, 125.

² Uo. Ekkor a Rendtartománynak 23 kolostora, 62 papja, 12 laikusa, 10 teológusa volt. Ebből 3 pap szolgált az újonnan kinevezett vajdahunyadi kolostorban, továbbá volt még 2 laikus testvér és 4 jelölt.

³ Uo. 126.

⁴ Uo.

⁵ Uo. 126. A rendi történész megjegyzi, hogy 1929-ben, amikor a kiadvány forrásait gyűjti, vagyis az unió 29. évében, még mindig van – igaz, csak 1 rendtag –, aki nem fogadta el az egyesítés tényét.

⁶ P. László Polikárp (1898–1905), P. Kory Ottó (1905–1908), P. Csiszér Elek (1911–1914), P. Trefán Leonárd (1914–1924). In Tabula Congregationis provincialis Provinciae S. Stephani Regis Hungariae in Transsylvania Ordinis fratrum minorum S. P. N. Francisci anno 1898–1924.

Az alábbiakban egy olyan tartományfőnöki levél olvasható, amelyből világosan kiolvasható, hogy az ima és a közösségi élet mulasztásai mellett történetesen a marosvásárhelyi szerzetesek más fegyelmi kérdésben is intést kaptak. A dokumentum az eredeti formában olvasható, beleértve a korabeli helyesírást is.

Közölt dokumentum

Erdélyi Ferences Gyűjtőlevéltár:
Tartományfőnöki fond: Levelezés: nr. 223/1912.
Nagy tisztelendő Házfőnök Atya!
Kedves Testvér!

Megbízható forrásból értesültem, hogy a marosvásárhelyi atyák egész éjszakába benyúló multságokba járnak ki a zárdából. Azt is hallottam, hogy kártyázni szoktak pénzben, sőt még nagyobb összegekben is. Vajon e vádakra mit szól a Familia? Tudja-e magát menteni, hogy beismervén a szigorú tilalmak ellen elkövetett hibákat a jobbulás útjára tér? Várom Nagy tisztelendőséged választát.

Egyébiránt figyelmeztetem Nagy tisztelendőségedet, hogy a folyó hó 9-én 287 szám alatt kelt és az engedelmesség erejénél fogva megkövetelt információt – melyben a közös ájtatosságok és elmélkedéseken való megjelenést ismételten szigorúan meghagyom, 8 nap múlva újabb jelentést várok – a kiszabott 8 nap eltelte után sem küldötte be. Ebbéli kötelezettségének teljesítésére ismételten szigorúan felhívom és elvárom, hogy késedelmének okát adja.

Egyébiránt ájtatos imáikba ajánlottam vagyok Nagy tisztelendőségednek

Vhunyad 1912. II. 20.

Legkisebb testvére
P. Csiszér Elek tfőnök